

До Научното жури
по процедура за защита
на дисертационен труд

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Младен Димитров Тонев - преподавател
във Филиал Смолян на ВСУ „Черноризец Храбър“

на дисертационен труд
за придобиване на научната степен
„ДОКТОР НА НАУКИТЕ“

Област на висше образование:
Социални, стопански и правни науки

Професионално направление:
3.8. Икономика

Докторска програма:
„Световно стопанство и международни
икономически отношения“.

Дисертационен труд на тема:
**КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИ
ПРЕДПРИЯТИЯ В КОНТЕКСТА НА
ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯТА НА ПОЛСКАТА ИКОНОМИКА
(Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises in
the Context of Internationalization of the Polish Economy)**

д-р Анна Майзел, автор
Anna Majzel, PhD

катедра „Икономика“
Факултет „Международна икономика и администрация“
ВСУ „Черноризец Храбър“

Със Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 969 от 19.09.2019 съм определен за член на научно жури и автор на становище за д-р Анна Майзел **Anna Majzel, PhD** в процедура за обсъждане на дисертационен труд: „Конкурентоспособност на малките и средните предприятия в контекста на интернационализацията на полския икономикс“ (**Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises in the Context of Internationalization of the Polish Economy**), за получаване на научна степен „доктор на науките“.

Автор на дисертационния труд е д-р Анна Майзел – докторант в катедра „Икономика“ на Факултет „Международна икономика и администрация“ на ВСУ „Ч. Храбър“, гр. Варна, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“. Анна Майзел е доктор по икономически науки по специалността икономика на предприятията. Освен това е ръководител на Института по Мениджмънт на Организацията на Факултета по икономика на Академията Jakub от Paradyż в Гожов Велкополски (Полша).

Д-р Анна Майзел е приложила всички необходими, нотариално заверени дипломи и документи;

- автореферат в обем от 38 стр.
- дисертационен труд в обем от 267 стр.
- справка за публикации – 64 броя;
- справка за публикации по темата на дисертацията – 8 броя;
- справка за цитиранията на публикации по темата на дисертацията – 14 цитирания.

Настоящото становище е изготвено въз основа на материалите за зачисляване в докторантура, постъпили по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ на ВСУ „Черноризец Храбър“. Представените от д-р Ана Майзел материали съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и изискванията на Наредба №12 за обучението в докторските програми на ВСУ „Черноризец Храбър. Спазени са изискванията относно хода на процедурата.

Дисертацията на д-р Анна Майзел се състои от 267 страници текст. Той има въведение, презентации на съдържанието в четири глави, окончателни заключения, списък с библиографии и списък на таблици, чертежи и въпросник на анкетна карта. Съдържанието на всяка глава е

разделено на отделни подраздели. В края на всяка глава са представени конкретни заключения.

Основният текст на дисертацията съдържа 45 таблици, 73 рисунки. Списъкът на референтната литература се състои от 259 заглавия на полски и английски език. Литературата е до голяма степен осигурена от статистически проучвания на международни организации: EUROSTAT, UNCTAD, Główny Urząd Statystyczny, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej и институции, отговорни за събирането на данни за малки и средни предприятия.

1. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

1.1. Обща характеристика на дисертационния труд:

Главна цел на изследването е систематизирането и характеризирането, както и разпознаването на тежестта на факторите, влияещи върху конкурентоспособността на фирмите от сектора на малките и средните предприятия (МСП), определяне на силата на тяхното въздействие, както и отделянето на основните фактори..

В дисертационния труд теоретично са обосновани и анализирани съществени характеристики на сектора на малките и средни предприятия (МСП) в Република Полша. Разгледани са теоретико-методологическите аспекти на основните макроикономически показатели, характеризиращи сектора на МСП, както и процесите на интернационализация на полската икономика. Набелязани са стратегическите хоризонти на развитие на конкурентоспособността на МСП, анализирани са елементите на конкурентоспособността. Специално внимание е отделено на знанието, като ресурс, който най-много се желае от съзнателните предприемачи. Затова са представени видовете знания, цикълът на моделите за управление на знанията и ползите от въвеждането на системи за управление на знания. Специално внимание в изследването е отделено на мястото на познанието в изучаването на конкурентността на предприятията от полската икономика. Предложен е и авторски модел на конкурентоспособността на МСП въз основа на проведените от д-р А. Майзел изследвания.

1.2. Приносни моменти в дисертационния труд:

Изследванията, проведени от авторката д-р Анна Майзел за нуждите на дисертацията, показват, че мениджърите на полските малки и средни

предприятия, работещи в промишленото производство, разглеждат ресурсите като най-важните фактори, влияещи върху конкурентоспособността на техните компании, като признават, че човешкият капитал е най-важният им актив. Преобладаващата част от предприемачите разглеждат знанието като важен елемент в конкурентната борба. Важен момент в изследването е този, че дори предприемачите, които не използват управлението на знания в своите компании, са наясно с ползите, които знанието предлага в конкурентен план. Повече от половината от тези предприемачи, които не използват управление на знанието, възнамеряват да въведат в перспектива такава система в притежаваните и ръководени от тях предприятия от сектора на МСП. Изключително важна е констатацията, че предприятията, които използват управление на знанията, придобиват по-висока конкурентна позиция по принцип. Друг важен принос, произтичащ от прегледа на литературата и на анкетата е този, че сътрудничеството с други организации спомага за повишаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия (става дума за сътрудничество и коопериране с технологични паркове, центрове за обучение, университети, клъстери и др.).

Приемам декларациите от докторантката приноси, а именно:

1. Определяне на детерминантите на конкурентоспособността на малките и средните промишлени предприятия.
2. Показване на връзката между нивото на конкурентоспособност и знания, индивидуалните ресурси и управленските характеристики.
3. Създаване на оригинален модел на конкурентоспособност на малки и средни промишлени предприятия.
4. Систематизиране на знанията, свързани с конкурентоспособността на предприятията и свързаните с тях въпроси.

От моя гледна точка важен приносен момент в дисертацията са разработените варианти на методики за разрешаване на проблемите с измерването на конкуренцията, както и SWOT-анализа на иновативността на полските предприятия.

Считам, че откриването на сложни връзки между конкурентоспособността на малкия и среден бизнес, системите за управление на качеството, мениджмънта на човешките ресурси, производственото коопериране в сектора на МСП и икономиката на знанието е безспорен принос и обогатява палитрата от интердисциплинарни изследвания на икономическата подсистема на обществото.

2. Критични бележки и препоръки.

1. Да се унифицира статистическата база, с която се борави в дисертацията. При някои анализи се оперира с данни до 2016 г. В други случаи данните са до 2015 г., а при някои абзаци данните са до 2014 г. и дори до по-ранни периоди. Трудно е да се правят прецизни изводи при такива разлики в изследваните периоди.

2. Препоръчвам известна прецизност при структурирането и оформлението. В съдържанието на дисертацията е даден в края „Анекс“, а в текста в края на разработката е озаглавен като „Въпросник“.

В заключение:

Като имам предвид: - положителната характеристика на дисертационния труд и формалния характер на направените препоръки; - както и възможностите на д-р Анна Майзел за самостоятелно разработване на труден в икономико-методологическо и статистическо отношение проблем с особена актуалност за полската икономика - констатацията ми е, че представеният дисертационен труд „съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни или научно приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката“ по смисъла на чл. 12, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредба № 12 на ВСУ.

Давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата, публикациите на д-р Анна Майзел, а също и за постигнатите от нея резултати и приноси. Предлагам на Научното жури: Да присъди на д-р Анна Майзел научната степен „доктор на науките“, Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки; Професионално направление: 3.8. Икономика.

Автор на становището:

(доц. д-р Младен Димитров Тонев)

07.10.2019 г.

гр. Смолян